

«St. Olav utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Oppsigelser må være eksp. i hende seinest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften. «St. Olav»s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743. Redaktøren privat 47156. — «St. Olav»s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5 I, er åpen hver dag kl. 10—3. Onsdag lukket. Utbetalinger kun tirsdag kl. 1—2.

INNHOOLD: «Du sier det, jeg er konge!» — I de dødes måned. — Det katolske Tyskland under Hitler. — Norges katolske kvinneforbunds 6. landsmøte. — Fra Vikariatet. — Innsamlingen til minnestein over Lars Eskeland. — Marie Brataas In memoriam. — Fr vårt musikkliv. — Herhjemme — og derute.

„Du sier det, jeg er konge!”

Preken av biskop Mangers på ungdomsdagen 1945.

Jesus svarte Pilatus: «Du sier det jeg er konge» (Joh. 18, 37).

Høgtelskede i Herren, kjære katolske ungdom!

Kristus og den kristne ungdom: det er to store faktorer som gjensidig tiltrekker hverandre og som hører sammen. Kristus er den selvfølgelige fører for ungdommen, for han forener i seg til fullkommenhet alle de egenskaper og fortrin som kan begeistre unge sjeler og hjerter. Når vi på Krist kongefesten trer ut av vår vante hverdagskristendom og står foran Kristi kongeherlighet, da føler vi alle, da føler især de unge at de ikke kan følge noen annen enn ham som er kongenes konge og herskernes hersker, at det er for ham at de må leve og arbeide, kjempe og lide, ja dø om det skal være. Vel må dere hver dag gi deres hjerte til deres herre og konge, men på Krist kongefesten, den katolske ungdoms fest, må bekjenningen om ham og løftet om troskap mot ham, bære et særlig høytidelig preg, springe helt bevisst ut av hjertets dyp og bli livsprogram.

Krigen mellom folkene er lykkelig til ende for denne gangen. Men krigen mot Kristus og hans rike fortsetter. Vi har derfor ikke lov til å legge hendene i fanget og briske oss med at vi har gjort vår innsats i krigen, at vi har kjempet for den gode sak og dermed også for Kristi sak og at vi derfor nå kan hvile på våre laurbær. Nei og atter nei. De antikristelige strømninger og tendenser er ikke beseiret. De trer tvertimot stadig sterkere for dagen, og det i alle avskygninger og i alle land. Ve oss dersom vi lukker øynene for det og ikke tar kampen opp mot dem.

Skriket: «Bort med Kristus, vi vil ikke at han skal herske over oss,» lyder fremdeles over jorden og finner gjenklang i millioner av hjerter.

Og da skulle vi, Kristi disipler, da skulle dere, katolske unge menn og piker, Kristi æresgarde, stille og rolig høre på opprørsskrikene, slik som apostlene gjorde på langfredag, og ikke gripe til våpen for å forsvare deres konges krone og rettigheter! Dere skulle ikke ha det mot og den utholdenhet og våge det som antikristens leiesvenner våger! Ville det ikke være en skam for oss, dersom Satan hadde ivrigere forkjempere enn Gud, himmelens og jordens konge? Er mørkets rike kanskje mer verd enn lysets rike?

Hvorledes kjemper dere nå best for Kristus og hans rike? I det dere streber etter fullendelsen av den moralske sjelsadel. Det er jo idealet for den katolske ungdom. Men bare med Kristi kongelige ledelse, bare i den menneskevordne Guds Sønnns nådes kraft kan denne oppgave bli løst. Alene den sannhet som Kristus har lært og som hans kirke fremdeles lærer, kan gi den unge sjel lys og kraft, særlig når den blir forstått som den hele og fulle sannhet, slik som den finnes i sin klare renhet og absolutte visshet i den katolske kirke. Kanskje har Kristus i løpet av deres liv, i løpet av det siste år, ofte banket på deres hjertes dør, og dere har ikke hørt på ham, har ikke åpnet døren for ham. Men i dag på hans kongefest må dere åpne deres hjertes dyp for å gi ham adgang, ta imot hans sannhet, hylde ham med hvert åndedrag av deres unge sjel og love ham å sette alle krefter inn i hans tjeneste for å forsvare hans sannhet og fremme hans rike.

Det er enhver ung sjels lengsel og bestrepelse å

I de dødes måned.

I det danske blad «Nationaltidende» har dr. phil. F. L. Østrup skrevet følgende kronikk om menneskenes tro ned gjennom tidene på at det etter døden følger et nytt liv — det vi katolikker kaller skjærilden — og om vårt forhold til de døde.

Så snart den tro dukker opp hos mennesker, at det etter døden vil følge et nytt liv, melder også den tanke seg, at sjelen kan heve seg til et høyere trinn enn det, hvor den har befunnet seg, men tillike tanken om, at veien dit kanskje kan være trang og smertefull.

Buddhismen lærer således om Nirvana som det endelige mål, men veien dit skal kanskje gå over en hel rekke inkarnasjoner. Først når livslinjen derved er blitt utslukt hos et menneske, kan han nå dit, hvor hverken Gud eller mennesker finner ham mer, hvor han har gjennomkrysset verdens strøm og nådd øya, den eneste, det, som er hinsides alder og død, Nirvana. Inkarnasjonene kan da betraktes som en mer eller mindre smertelig sjelerenselse et menneske skal underkastes.

Hos de gamle persere lærtes, at verdensforløpet er karakterisert ved kampen mellom lys og mørke, mellom den gode Gud og det ondes gud. Og til slutt vil hele jorden bryte i brann, Og Gud vil kaste den onde og alle som hører ham til i varmen. Men etter her å ha lidt de største smerter i tre dager og tre netter, går de onde ut av varmen som nye mennesker, idet de er blitt lutret slik, at den gamle dobbelthet: godt og vondt, avløses av enheten: det evigvarende gode.

Liknende tanker om en renselse sjelene må gjennomgå for å nå deres bestemmelse, finner vi også hos de gamle grekere. Navnlig gikk den religiøse bevegelse, som kalles orfismen, inn for dette. Etter denne betraktes legemet som det syndige element, som må dø, for at sjelen kan

bli rik og stor og nyttig. Hvem kan gjøre dere rike og store uten ham, som er den eneste virkelig store, den eneste som kan føre dere opp til de høye idealer, gi dere del i sin kongelige makt og herlighet, fylle dere med sin sannhet, sin hellighet og kjærlighet? Han har sagt: «Lær av meg.» Ja, lær av ham å finne den store rikdom som er i Gud og i overholdelsen av Guds bud, den store rikdom det er å gå gjennom livet for å gjøre godt mot sine medmennesker, lindre nød og savn, vise kjærlighet og forståelse mot alle.

Det er ungdommens oppgave å arbeide for en bedre framtid, for en fornying av det menneskelige samfunn, så det kan bli skånet for katastrofer som den vi har opplevd. Ungdommen er jo framtiden. Men bare når Kristi ånd suser over vår moderne verden, som krigen har bragt ut av sine hengsler, kan det bli en oppstandelse for verden og nasjonene av kaoset og elendigheten. Derfor må de unge flokke seg om Kristus og hans kirke, slik barn klamrer seg til sin far når husets fundament vakler.

leve. Kun gjennom botsøvelser her og prøvelser hisset kan den nå lysets rike, hvor de frelste, de, som til slutt er blitt utfridd fra trelldommen under synden, ferdes i paradisiske egne.

Vi finner i alt dette paralleler fra religionshistorien til den lære om skjærilden, som er blitt utformet av den katolske kirke. I de hedenske betraktningmåter har der vært isprengt sannhetskorn, og hos Kirken finner vi dem bevart og gjennomlyst av kristendommen.

I det der lærtes om en mellomtilstand mellom et menneskes død og den ytterste dag med verdensløpets avslutning og den siste avgjørende dom, ble spørsmålet: Hva skjer der med sjelene i denne mellomtilstand? For deres vedkommende som gikk fortapt, var det ikke annet å si enn at helvete straks bele deres lodd, så spørsmålet kunne begrenses til å gjelde dem, der var døde som frelste eller kanskje som slike, hvis evige skjebne ennå ikke var avgjort.

Den store kirkelærer, Thomas fra Aquino, som levde i det 18. århundre, tenker seg, at foruten himlen og helvete er der tre sfærer i mellomtilstanden, nemlig fedrenes sfære, de udøpte barns sfære og skjærilden. Fedrenes sfære er det samme som det, der i Det nye testamente kalles Abrahams skjød; det var det sted hvor den gamle pakts fromme ventet på forløsningen; Kristus kom dertil på sin nedfart til de dødes rike og tok ved sin himmelfart de fromme med seg til den himmelske salighet, så deres sted i de dødes rike deretter kom til å stå tomt. Barnas sfære er stedet hvor de udøpte barn uten smerte, men også uten salighet oppholder seg, kanskje dog nytende en forholdsvis salighet. Og så er det den tredje sfære, skjærilden, som den store mengde av dem, som til sist skal arve saligheten må igjennom for derved å renses. Kun de

Ja, dere må i denne tid se opp til ham, som vokter huset, som stiller stormen og bølgene, til Kristus kongen. Dere må med liv og sjel gå inn for å opprette hans herredømme blant ungdommen, blant alle dem dere kommer i berøring med, søke å vinne og begeistre deres venner og kamerater for dette ideal, og selv elske og følge deres konge med hele deres sjels glød og varme.

Se, kjære unge venner, det er slik at dere må kjempe for Kristus, deres konge, og forsvare hans sannhet, hans rike. I de siste årene har vi så ofte sagt: «Vi holder ut, vi kjemper til det siste for vårt lands og vårt folks ære og frihet.» Og dere har vist at dere kunne det. Dere er blitt tro mot deres ord og deres oppgave. I dag gjelder det å si: «Vi holder ut hos Kristus, vår konge, vi holder fast ved ham, ved hans Kirke, ved hans bud, forsvare hans sannhet mot alle åtak». Det koster kamp og offer. Men nettopp kamp og offer vil føre dere til seier, til de idealer som er ungdommens ære og krone. — Amen.

fullkomment hellige er straks skikket for den, men de er langt de færreste av de frelste.

Denne lære om den rensende ild hinsides eller skjærsilden, dukker meget tidlig opp i Kirkens historie. Vi finner den således hos Origenes, født i Alexandria 182; han betraktet endog selve helvetes lues som en skjærsild, i det han mente at alle ville bli frelste til sist. Og den hellige Perpetua, som døde 203, forteller, at hun i et syn så sin avdøde bror Dinokrates på et mørkt sted, tilsølet og lidende av hete og tørst; men så bad hun for ham, og deretter så hun det samme sted, men nå var mørket veket for lys, og hun så broren lekende, glad som et barn. Pave Gregor den store opphøyet læren om skjærsilden omkring år 600 til å være selve Kirkens lære. Som skriftbevis for den er der blitt henvist til Paulus' 1. brev til Korinthierne, hvor han i det 3. kap. skriver, at dersom noen på grunnvollen, som er Kristus, bygger med guld, sølv, kostbare stener, tre, høy, strå, da skal hans arbeid på dommens dag bli åpenbart; og hvis det ikke kan bestå, skal han gå glipp av lønnen, men selv skal han bli frelst, dog som gjennom ild. Her synes dog snarest å være tale om dommens ild på den ytterste dag.

Er det nå en virkelig ild, hvormed pinen i skjærsilden virker, eller er det med ilden å ta som et billedlig uttrykk for en pine av mer åndelig årt? Derpå svares at pinen først og fremst voldes ved, at sjelene må undvære Guds saliggjørende beskuelse, men de fleste katolske teologer holder på, at der dessforuten voldes sjelene pine ved virkelig ild, tatt i helt materiell betydning; og skjærsildens sted er å søke i helvetes nærhet, så at dens ild og helvetes ild er en og den samme; dog gjøres tillike gjeldende, at mens ilden er den samme kan dog den pine, som voldes ved den være forskjellig; dens styrkegrad retter seg etter hva Gud bestemmer for de forskjellige sjeler. Paven har uttrykkelig gitt læren om skjærsilden som en virkelig ild fri, bare kalt den en mening, ikke et dogme. Men det er som om de katolske dogmatikere frykter for, at hvis de ikke holder på at ilden er virkelig, så svekkes den oppdragende betydning, som tanken om skjærsilden har. Det er således en av dem, der skriver: «Fra hvilken side gjøres der mest for de avdøde i skjærsilden med hensyn til forbønn og ofre for dem, fra deres side, som holder på den gamle lære om en virkelig ild, eller fra deres side som hylder den friere oppfattelse?» Og han svarer selv: «Åpenbart fra de førstes side,» og han minner så om Kristi ord, at det hører et dårlig tre til å bære dårlige frukter.

Læren om skjærsilden er brågt i forbindelse med botens sakrament på følgende måte. Ved dette sakrament blir den evige straff ettergitt. Men der kan bli en timelig straff tilbake, som mennesket selv må yte fyldestgjørelse for, slik som skriftefaren pålegger det. Hvis nå et menneske dør uten å ha fått timelige straffer ettergitt og uten å ha fått dem avbøtet på fyldestgjørende måte ved gode gjerninger, så må han i skjærsilden lide i forhold dertil, slik som Guds rettferdighet krever det. Sjelene i skjærsilden hører vel med til de helliges samfund, men de står ikke under kirkens myndighet. Derfor kan Kirken ikke ettergi dem straff, men den kan tilby den guddommelige rettferdighet en fyldestgjørelse for dem av den fyldestgjørelsesskatt, som er betrodd den, og som består i Kristi og helgenenes overskytende gode gjerninger. De helliges samfund utgjør nemlig en så nøye forbunden en-

Prestevigslen i Stockholm.

het, at den enes åndelige goder også blir til gagn for de andre. Hvis en da vil gjøre noe for sine kjære i skjærsilden, må han på de betingelser, kirken måtte stille, hverve seg en viss liten del av den skatt og så be Gud om, at den må komme dem i skjærsilden til gode. Hjelpen til disse, enten den består i bønner, gode gjerninger eller det hellige messeoffer, karakter av en forbønn.

Som et skriftbevis ikke bare for at det er en skjærsild, men også for, at det nytter å be for sjelene der, henvises der til 2. Makkabæernes bok, det 12. kapitel, hvor det fortelles, at Judas Makkabæus ved sammenskudd brakte en sum på 2000 sølvdrakmer til vei, som han sendte til Jerusalem, for at der kunne bli frembåret et sonoffer for dem, som var falt i slaget. Og forfatteren av skriftet roser ham for, at «han gjorde såre vel og smukt deri», og tilføyer: «Det er en hellig og heldbringende tanke å be for de avdøde, for at de må bli befridd for deres synder.»

Reformatorene forkastet hele læren om skjærsilden og dermed også læren om, at man skulle kunne mildne sjelens kår i den. De fant at der i den lære lå en fornektelse av, at forsoningen i Kristus var fullkommen og utslettet alle et menneskes synder. Det var deres grunnlærdom, at vi frelses helt av nåde, og mens de alltid hevdet den, trådte spørsmålet om tilstanden mellom død og dom i skyggen for dem. Etter å ha forkastet læren om skjærsilden hadde de ingen annen lære å sette i stedet. Og som en ettervirkning derav ved den store mengde i de protestantiske land den dag i dag ikke av annet enn, at ved døden går enhver sjel enten like til himlen eller like til helvete. En katolsk teolog har derfor med rette kunnet si, at protestantismen enten må gi mange, der er plettet av synd, adgang til himlen eller også tenke seg, at en magisk forvandling utvirkes bare ved døden. Vi må i god samklang med skriften mene, at der er en mellomtilstand. Og så sier det seg selv, at det er noe som skal vinnes gjennom det tidsrum, den varer. En utvikling må tenkes å foregå i den retning, som mennesket i sitt liv har valgt for seg, altså for den troende i retning av å få synden helt overvunnet. Biskop Martensen skriver, at «de dødes rike er inderlighetens rike, det stille selvbesindelsens og selvfordypelsens rike; mens

Det katolske Tyskland under Hitler.

Dr. E. Vermehren, forfatteren av denne artikkel, er ikke ukjent. Under krigen — nøyere bestemt i 1943 — forlot han den tyske ambassade i Ankara hvor han var ansatt, og meldte seg hos de allierte hvor han flere ganger har talt over B.B.C. i London. Som katolikk kjenner han av personlig erfaring de forhold han omtaler.

Etter hvert har det sikkert gått opp for verden at det har vært alt annet enn behagelig å være katolikk i Tyskland i de årene hvor han underkuet landet. Vi håper derfor også på forståelse hos de allierte når de nå søker å løse alle de problemer som oppstår i forbindelse med besettelsen — forståelse av hva vi har gjennomgått i de siste tolv års forfølgelser av oss for vår religions skyld med all den undertrykkelse som dette medførte, og forståelse for de store sår som er tilføyd den katolske Kirke i Tyskland. Det var vel ikke vanskelig å bevare selve troen — tvert om ble den hos de fleste ærlige katolikker styrket i de årene — men det var ofte mer enn vanskelig å praktisere den opp i partiets lederes åpne ansikt, fordi alle rettigheter ble krenket, valget stadig med fare for

mennesket i den nærværende verden befinner seg i utvorteshetens rike, hvor han under den verdslige travelhet og tummel kan unnfly selverkjennelsen, så inntre det motsette i hint rike. Verdenslivets mangfoldige røster, som i den jordiske tilværelse har lydt sammen med evighetens, forstummet, og den hellige røst lyder nå alene.» Det betyr at mennesket nå nødes til å dømme sannferdig om seg selv. Og når vi nå tenker på hvor gruelig bittert det kan være for et menneske i dette liv å minnes det syndige han har gjort seg skyldig i, å minnes, hvordan han har sviktet og voldt smerte, hva må det så ikke bety, når han i det hinsidige må fordype seg i slike minner. Et menneskes gjerninger vil følge ham, erklærer jo apostelen. H. C. Andersen har i sine eventyr fortalt om keiseren av Kina, som lå syk på sin seng og nesten ikke kunne trekke pusten; han slo øynene opp, og da så han at døden satt på hans bryst og hadde tatt hans gullkrone på og holdt keiserens gullsabel i sin hånd; og rundt om i foldene av det store fløyels-sengegardiner stakk det forunderlige hoder fram, noen ganske fæle, andre milde; det var alle keiserens onde og gode gjerninger som så på ham, nå da døden satt på hans hjerte. Hvis vi i det hinsidige på samme måte skal møtes med våre gjerninger, hvilke anklager mot oss vil de da ikke framføre. Og kanskje vi for Frelserens åsyn må gå hele vårt jordeliv etter. Det kan i sannhet bli en skjærsildslue å stå i, en såre smertelig renselse å måtte igjennom. Vi finner denne sannhet i den gamle lære om skjærsilden. Men kan således den syndige vilje bli brent ut av sjelen, er det veien til, at den kan bli skikket for saligheten hos Gud.

Kan vi også finne en sannhet gjemt i den katolske lære om at Kirken kan gjøre noe for å hjelpe de sjeler, som holder på å gjennomgå skjærsildens renselse? Ja, for vi finner at den tilgrunnliggende lærdom både er smukk og

liv og frihet måtte settes mellom det å adlyde Gud mer enn mennesker da de verdslige autoriteters pålegg nesten alltid var i strid med Kirkens direktiver og en derfor måtte være lojal ikke bare i hjerte og sinn, men også i tale og handling. Det var ikke alene vanskelig, det var direkte farlig, og tyske katolikker ble gang på gang stilt overfor det tragiske problemet å skulle tjene to herrer om det ikke skulle gå ut over dem selv, deres hjem og deres kjære. I alle andre land ble det for en katolikk ikke noe valg mellom kristendom og fedrelandskjerlighet, men for oss katolikker i Tyskland var saken helt annerledes: krigen var ikke alene inspirert og dekket av nazistene så en kunne ta avstand fra den som et enkelt partis private sak — den var blitt i egentlig forstand nasjonal så at hele vår framtid som folk avhang av seiren. Vi kunne hate og forakte våre «førere» som jo representerte den nyhedenske ateisme, hva vi hadde fått ofte å føle også før krigen, men vi var tvunget til å følge dem fordi de var folkets eneste ledere i en nasjonal nødssituasjon. Hvis kristendommen og fedrelandskjerligheten ikke så absolutt hadde stått i motstrid til hverandre og denne motstrid vært så innlysende, men

sann, nemlig den, at de helliges samfunn som Kristi legeme er en så nøye sammenhørende enhet, at den velsignelse fra himmelen én vinner, kommer også de andre til gode; bønner og forbønner betyr at jorden og himmelen meddeler seg til hverandre, at der går en strøm fra jorden til himmelen og fra himmelen til jorden, og det kommer alle til gode. Så allerede ved virkelig å te seg som Kristi legeme ville kirken hjelpe alle, som trenger til hjelp, levende så vel som døde. Men hvorfor så ikke direkte ta sikte på de avdøde med bønner og forbønner for dem? Det vilde dog vært ganske urimelig å ville nekte kjerligheten lov til slike bønner. Er de avdøde undergitt en utvikling, en fremadskriden mot målet, likesom de har vært det her i livet, er der jo den samme grunn til å be for dem nå, som det har vært da de ennå var i blant oss, den samme grunn til å be om Guds velsignelse over dem. Luther sier også i en av sine prekener: «Jeg kan ikke benekte, at man skal be for de døde; jeg kan selv be for mine venner og si: O, almektige Gud, jeg erkjenner din makt og ber deg for denne sjel, hva enten den er i hvile eller lidelse.» Og i et av vår Kirkes bekjennessskrifter heter det: «Vi vet vel, at de gamle taler om bønn for de avdøde; den forbyr vi ikke; vi forkaster kun bruken av den hellige nattverd til beste for dem..... Vi vil dog ikke troløst glemme våre kjære, som er gått forut for oss, men i det vi minnes dem i kjerlighet, blir dette liksom av seg selv til, at vi ber for dem. Og på samme måte kan vi ikke tenke oss annet enn, at når de avdøde minnes os, blir de kjerlighetsfulle tanker de sender oss, til forbønn for oss; og vi sukker til dem: O, bed for oss! Først slik kommer det helt til å gjelde, at «sammen blir vi Guds-Haven, skilt bare av en liten sone.»

F. L. Østrup.

Norges Katolske Kvinneforbunds 6. landsmøte.

Referat ved sekretær Rachel Hellum.

Norges Katolske Kvinneforbund, som er et ledd i den etter oppdrag av den hl. far Pave PIUS XI stiftede internasjonale sammenslutning — UNION INTERNATIONALE DES LI-GUES CATHOLIQUES FEMININES — med formål katolsk aksjon — religiøst og sosialt — og som omfatter katolske kvinner over hele verden, tilsluttet enten som enkeltmedlemmer eller i grupper av kongregasjoner, foreninger e. l., avholdt sitt 6te landsmøte i Oslo 1. og 2. november 1945.

Landsmøtet ble åpnet med den hl. messe, celebrert av Pater Lutz i St. Dominicus Kirke, torsdag morgen 1. novbr. Forberedende rådmøte avholdtes samme dags aften. Tilstede var foruten enkeltmedlemmer og de tilsluttede ledds representanter, også forbundets åndelige rådgiver Pater Lutz. Formannen — fru Anna Bonnevie — fremsatte forslag til arbeidsprogram for kommende 2-års-periode, som skulle forelegges generalforsamlingen neste dag. Programpostene, som delvis er en fortsettelse av forbundets hittidige arbeid, byr også på nye tiltak.

Legmannsapostolatet er gitt en bred plass. Der vil bli opprettet studiesirkler, for å gå dypere inn i de religiøse spørsmål: de hellige sakramenter, kirkens historie og morallære. Likeledes vil der bli arrangert foredrag med diskusjon. Dette med spesielt henblikk på å sette katolske kvinner i stand til å kunne besvare de mange forskjellige spørsmål og angrep, som rettes fra annerledestroende, og på den måte å kunne forsvare og utbrede vår hellige tro i dagliglivet — på arbeidsplassen og privat. Man vil søke arrangert liknende foredrag med diskusjon utover landet, i den utstrekning det er mulig, hvor man samtidig kan drofte de forskjellige ting som vedrører NKKF's arbeid.

For å tilfredsstille tidens krav til kvinnen i sin alminne-

bedre kamouflert, hadde det ikke vært oss så tungt å velge, men nazistene sørget systematisk for at dette motsetningsforhold offisielt ikke kom for meget fram. De forfulgte derfor ikke Kirken som helhet, men den enkelte prest, den enkelte legmann, det enkelte kloster eller ordenssamfunn, og de forbød vel ikke direkte å praktisere troen, men de arrangerte tilstelninger som kolliderte med de religiøse plikter og gjorde det praktisk talt umulig å leve etter sin tro. Tro og troskap mot den verdslige øvrighet kunne derfor ikke praktiseres til samme tid — det gikk fort opp for Tysklands katolikker at en kunne ikke dyrke Gud og den djevelske ideologi på samme tid. De tyske katolikker var derfor ytterst vanskelig stilt da de fremmede makter som seierherrer tok styret, og det må tas i betraktning når de mange spørsmål som knytter seg til det tyske «dødsbo» skal løses. Jeg hevder fremdeles at de tyske katolikker inntok samme holdning som katolikkene i andre land ville ha gjort om de var kommet inn under det samme fysiske og psykiske trykk.

Trass i alt hadde nemlig også vi vår katolske «motstandsbevegelse» under hele krigen. Også vi hadde uferdede menn og kvinner med glødende tro, konkret oppfatning av rett og urett og den hellige troens ild flam-

lighet vil der likeledes bli holdt belærende foredrag og/eller kurs med diskusjon om sosial- og samfunnsøkonomi.

Man vil gjenoppta språkkurser (som er en så viktig faktor i vår tid) for å hjelpe katolsk ungdom til å erverve seg kunnskaper som kreves i arbeidslivet.

Utdannelsesfondet har allerede hjulpet mangen katolsk ungdom utover landet. For å fremme dette vil man arrangere underholdningsaftener, ikke bare i Oslo, men også i andre byer, hvor det lar seg gjøre, til inntekt for dette fond.

Formannen foreslo en innsamling til hjelp for oppbygging av den under krigen nedbrente kirke i *Hammerfest*, og håpet i så fall at NKKF kunne bli i stand til å gi alteret til kirken, eller iallfall bidra til å anskaffe alteret.

Pater Lutz uttrykte sin varme anbefaling til disse tiltak og uttalte, at den aksjon som NKKF utover heter KATOLSK AKSJON og har til alle tider vært til stor hjelp for apostolatet. Ikke alene apostlene, biskoper og prester har utøvet apostolisk aksjon, men også legfolk har vært sendebud for kristendommen. Allerede i middelalderen var der en organisert form for legmannsapostolatet, og det er især to kvinneskikkelser som har vunnet et stort navn p. g. a. sitt apostolat, nemlig den hl. Katharina av Sienna og den hl. Birgitta av Sverige. Det som er særegent ved disse kvinner er, at deres apostolat ikke bare var et legmannsapostolat ut fra deres personlige overbevisning og deres personlige trosliv, men de var utrustet med en offisiell misjon fra kirken, — de utførte sin gjerning etter oppdrag av paven. Det er dette som er det springende punkt i den nå av NKKF utøvende katolske aksjon. Pave Pius XI har utformet den katolske aksjon og uttrykkelig erklært, at legfolk er kirkens — hierarkiets — medhjelpere og på sett og vis delaktige i kirkens apostolat.

mende i hjertene sine. De fantes alle vegne — i Dachau og Belsen og alle de andre beryktede steder, de fantes blant de dødsdømte som hver dag ble henrettet i fengsler og konsentrasjonsleirene. De var med blant dem som ble myrdet i forbindelse med oppstanden i München og det mislykte statskupp i 1944. De fleste av de tyske konsentrasjonsleirene fantes jo før krigen og var fylt med tyskere som ikke delte nazistenes politiske innstilling. Og blant disse «politiske» fanger fantes et stort antall katolikker. Utelukkende for deres tros skyld tok Gestapo dem og sendte disse etter en kortere eller lengre tids innsperring i fengsel til en eller annen av konsentrasjonsleirene, hvor de døde av tortur eller sykdom eller fikk sin religiøse og moralske ryggrad knekket så de ble «ufarlige» for nazistene. Alene i bispedømmet Berlin ble således 60 prester dødsdømt og resten fikk livsvarig fengsel alene det første året Himler var minister. Hundre av legfolk ble satt i konsentrasjonsleire fordi de hadde distribuert avskrifter av flere Pius XI's hyrdebrev: «Mit brennender Sorge —». Slik var Tysklands katolikkers skjebne i Det tredje rike.

Nå er terroren forbi, og de tyske katolikker ønsker intet annet enn å være med på gjenoppbygningen av det nye Europa på en bedre og edlere basis enn før!

som medhjelpere for biskoper og prester, og således til gagn for menneskeheten. Med hensyn til sosial- og samfunnsøkonomi uttalte pateren videre, så kan man selvfølgelig studere disse spørsmål på egen hånd, men det er alltid større garanti for å finne fram til det riktige og se hvordan det timelige henger sammen med det evige, når man drøfter slike spørsmål i fellesskap, under kyndig ledelse. —

*

Fredag morgen (Alle Sjelesdag) var man samlet til stille messe i St. Olav Kirke, med frokost i foreningslokalet (hvor man så bare smilende ansikter over den ekte kaffe) og til Pontifikalmesse, som celebrertes av hs. Excellence biskop Mangers, i St. Olav Kirke.

Generalforsamlingen fant sted samme dags aften, hvor også forbundets høye beskytter hs. høyerv. biskopen, pater Lutz og andre geistlige var tilstede. Generalforsamlingen ble ledet av formannen — fru Anna Bonnevie — som åpnet møtet med å ønske hjertelig velkommen etter disse lange krigsår, takket for godt frammøte og overbrakte hilsener til generalforsamlingen fra NKKF's sosterforbund i Danmark og Sverige. Idet forsamlingen reiste seg mintes formannen de medlemmer som i disse år var avgått ved døden, og da særlig NKKF's stifter, fru *Anna Backer*, som var forbundets æresmedlem, og som i sin glødende iver og store kjærlighet til Kirken hadde nedlagt et så strålende arbeid til fremme av katolsk aksjon. Formannen uttrykte håpet om at dette arbeid ikke må ha vært forgjeves, men at det må fortsette i samme ånd. Vi lyser fred over hennes minne!

Formannens innledningstale refereres in extenso:

«Det er nå syv år siden vi hadde vårt siste landsmøte. Vi hadde planlagt landsmøte i 1940, men i h. h. t. utsendt meddelelse måtte vi nedlegge vårt offisielle arbeid da vi som tilsluttet internasjonal forbund ikke skulle få lov til å eksistere, — men vi arbeidet i stillhet så langt vi evnet. Og når vi nå etter fem lange og tunge år igjen møtes i full belysning, håper jeg vi møtes med ennå større interesse for vrt arbeid enn før krigen. Og jeg tar det som et godt tegn at så mange av våre utenbys tilsluttede ledd — til tross for mange vanskeligheter — har kunnet komme til landsmøtet — sikkert i forvisningen om at det nå mer enn noensinne er nødvendig å knytte en sterkere og bedre kontakt mellom Norges katolske kvinner.

I den lange tid vi var hemmet i vårt arbeid har vi tapt mange arbeidsdager, som nå skal innvinnes og det kan kun skje ved en fast og usvekkelig vilje til å stå sammen om våre to viktigste retningslinjer: *Katolsk aksjon og sosialt arbeid!*

Det klages ofte over at der er for mange foreninger i Oslo — man står i konkurranseforhold til hverandre, heter det. Konkurranse kan jo i og for seg være en sunn foreteelse, men mellom våre foreninger er den altså ikke av det gode. Jeg tror at feilen delvis ligger i at hver trekker til sin kant — der hvor man helst burde stå sammen. Våre kongregasjoner er ifølge sitt formål religiøse organisasjoner, hvor medlemmene har til plikt å arbeide på sin åndelige utvikling — og gå inn for legmannsapostolatet. Som kongregasjon forplikter den ikke til noe sosialt arbeid, men medlemmene skal støtte sosiale tiltak. Her synes jeg å øyne en mulighet for en samlet kvinnelig arbeidsinnsats. Men jeg kan på dette møte ikke komme nærmere inn på spørsmålet, som senere vil bli opptatt på bred basis. Da der er kommet mange nye konvertitter til kirken og nye medlem-

mer til NKKF, som ikke har kjennskap til den internasjonale katolske kvinnesammenslutnings oppgaver — og da heller ikke til NKKF's formål — skal jeg få lov til i korte trekk å meddele:

Den internasjonale katolske kvinne-union er ikke stiftet etter initiativ av en kvinne, men etter ønske av den hl. far pave Pius XI, som utsendte et opprop til katolske kvinner i alle land om å slutte seg sammen i et forbund, for å oppta arbeidet for kirken, d. v. s. gå inn for *katolsk aksjon og sosialt virke*.

Det burde være enhver katolsk kvinnes glede og plikt å gå inn for dette arbeid — og ikke skuffe den hl. fars tillit til oss. I denne verdens-union, som før krigen hadde ca. 32 millioner medlemmer, er *Norges Katolske Kvinneforbund* et tilsluttet ledd. Fra Unionens hovedkontor mottar vi direktiver, som på forhånd er godkjent av Rom.

Unionen utga før krigen en månedlig brosjyre, som inneholdt opplysninger om dens arbeid og annet av interesse for kvinnens innsats på forskjellige områder, videre — meddelelse fra andre land om deres forskjellige tiltak og erfaringer som er gjort m. h. t. propaganda for Kirken, og å dyktiggjøre ungdommen for denne åndsretning. Alt hva brosjyren inneholdt av interesse for oss ble i oversettelse tilstillet våre medlemmer gjennom sirkulærskrivelser, eller artiklene b'e opptatt i «St. Olav». Vi skal ikke lukke øynene for de åndelige gaver og inspirasjoner vi mottar fra de katolske land, men ta dem til inntekt for vår spesielle oppgave.

Rom har tillatt oss som bor i et protestantisk land å oppta samarbeid med ikke-katolikker, — selvfølgelig etter helt katolske prinsipper. Og her mener jeg vi har en sjanse til propaganda. NKKF vil fortsatt representere norske katolske kvinner når og hvor det er anledning.

Vi vil i kommende arbeidsperiode gå inn for opplysning om samfunns spørsmål — om sosialt arbeid — og den katolske kvinnes plikt til å gå inn for dette. Disse kunnskaper er et av de midler som gjør oss skikket til å innta den plass som tilkommer katolikker i samfunnet.

Vi vil igå inn for en mer effektiv opplysning om legmannsapostolatet og i forståelse hermed arbeide for at vi kvinner ikke lukker oss inne med vår tro i vår egen lille krok, men fører den ut i livet til gagn for våre medmennesker.

Dette er en bærende idé for katolsk aksjon — en av grunnakkordene i NKKF's arbeid. Men, skali vårt arbeid lykkes, må vi kvinner motarbeide all splittelse og stå sammen i en eneste sterk blokk — til å ville det gode — og da kan vi trygt bruke vårt motto: *In hoc signo vinces!*»

(Forts. neste nr.)

Innkomet til minnestein for Lars Eskeland

Ninni Lang, Røldal
L. T.

kr. 15.00
» 15.00

Tilsammen kr. 30.00
Tidligere innk. » 1 255.00

Ialt kr. 1 285.00

Fra Vikariatet.

I anledning av hans majestet kongens 40 års jubileum for hans komme til Norge skal det søndag 25. november holdes takkegudstjeneste i alle kirker.

I høymessen som skal feires så høytidelig som mulig, skal prestene ta som imperata orasjonen fra gratiarum actione. Etter messen skal bønner for kongen bli bedt og deretter synges The Deum.

De troende anmodes å møte fulltallig til denne gudstjeneste, for å takke Gud for alt det gode han har gitt det norske folk gjennom vår gode konge i disse 40 år.

Oslo, 5—11—45.

† Jac. Mangers,
Ap. Vikar, biskop av Selja.

Fra vårt musikkliv.

Den 13. novbr. holder Astri Borg Müller sin første offentlige konsert i Oslo. Den finner sted i byens yngste musikklokale, «Paletten», og sangerinnen vil bli akkompagnert av Rolf Østbye.

Selv om denne konserten er frk. Borg Müllers første offentlige — en følge av forholdene i krigsårene —, kan den ikke betegnes som noen debut. Den fant sted i hjembyen Fredrikstad for noen år tilbake og ble en stor suksess — for en gangs skyld falt publikums dom sammen med anmeldernes! Suksessen ble befestet ved en turné som frøkenen tok til Østfold- og Vestfoldbyene, hvor hun på de fleste steder hadde fullt hus og alle vegne kunne glede seg ved strålende kritikk. En «huskonsert» i Oslo den 7. mai i år formet seg som den rene festkonsert også på grunn av tidspunktet, men sangerinnens rene, klare stemme kom også til sin rett ved å understreke den lyse, lykkelig stemning.

Frk. Borg Müller har en lang og grundig utdannelse bak seg. I øyeblikket synger hun med den kjente sangpedagog Lilly Dahl. Det skal bli interessant å høre resultatet nå.

Marie Brataas.

Det er dessverre først nå at der fra New-York er innløpet underretning om at vår trosselle, fru Marie Brataas, er avgått ved døden allerede i 1942, den 6. juli.

Fru Brataas, f. Overn, ble født på Modum 8. jan. 1867. Hun ble tidlig enke og tok derfor stillingen som husholderske i St. Olavs prestegård. Der lærte hun den katolske kirke å kjenne og ble opptatt 12. november 1893. Senere reiste hun til Amerika, hvor hun ble et ivrig medlem av St. Ansgars Catholic League of New-York. Hun bevarte alltid sin kjærlighet til Norge, var medlem av St. Eysteins Forbund og ivret for at også

andre skulle slutte seg til det. Det var en glede for henne å kunne gjøre dette for sitt kjære fedreland. Hun følte seg alltid sterkt knyttet til «Mødreforeningen» her hjemme. —

Hun døde fredfullt, styrket med Kirkens hellige nådemidler. — Fru Brataas tilhørte den hl. Franciskus 3. orden. R. I. P. M. M.

Her hjemme —

Oslo. St. Halvardslaget hadde søndag 14. oktober arrangert en familieaften og la det være sagt straks: den var vellykket. Som foredragsholder hadde man sikret seg kapteinløytnant Wright og dette var vel årsaken til at lokalet var fylt og vel så det. Formannen, Wilfred Fiola åpnet møtet med noen velkomstord, så ble St. Halvard-sangen sunget og derpå ble ordet gitt til hr. Wright, som begynte med å si, at han heller ville kalle sitt foredrag et kåseri, da han ville komme til å hoppe litt fra en ting til en annen. Først fortalte han oss på sin lune og hyggelige måte om den katolske kirke i England. F. eks. fortalte han om en menighet som fra en ganske sped begynnelse, ved egne krefter hadde arbeidet seg fram slik at de nå hadde flere hus, hvor der ble drevet forskjellig virksomhet. I et hus var der en systue, hvor en hel del damer var beskjeftiget med syarbeider av forskjellig sort, et hus hadde en stor gymnastikksal hvor der ble turnet o.s.v. Herr Wright kom også inn på forholdene her i Norge; han omtalte her at iflg. grunnloven kan dissenterne fritas for kirke- og skoleskatt. For å bli fritatt for skoleskatt må man godtgjøre at man har skoler som holder mål med de kommunale skoler. I Porsgrunn hadde man et år latt de barn (det var et år bare 2 piker) som skulle avlegge avgangseksamen, eksaminere av lærere fra folkeskolen og det viste seg, at disse to piker var de flinkeste av alle barna som det år tok avgangseksamen. Det var ennå mange ting som det kunne være av interesse å referere, men en tør vel ikke legge beslag på altfor meget spalterom. — Senere på aftenen fikk vi sangunderholdning av fru Bull-Hansen, som høstet livlig og fortjent bifall. Det var bevertning, utlodning og hyggelig samtale og klokken ble mange før man forlot det gjennom koselige møte. Sekr.

Arendal. Vi har atter feiret Kristi kongefest! Som vanlig hos oss i Frans Zaver-menigheten er denne store festdag en samlingsdag for vår menighet og tilslutningen denne gang var meget stor — også søkningen til nattverdbordet var større enn noensinne før. —

Innledningen til selve festen var en 3 dagers menighetsretrett, holdt av pater Nootenbom. Disse retrettmøter var meget godt besøkt til tross for regnet som strømmet ned hver dag. Kirken var fylt til siste plass. Paterens alvorlige og dypt innholdsrike prekener ble da også en opplevelse for dem der var til stede. — At de også hadde sin virkning forstod man av den store søkningen til Herrens bord som fant sted selve festdagen. Vi feiret dagen med høymesse kl. 9,30. Det hl. messeoffer ble frambåret av pater Nootenbom som også holdt dagens festpreken. Hans alvorlige og gripende preken ble da også påhørt med stor interesse. Etter messen var det fellesfrokost i et av skolelokalene.

Under den stille messe kl. 11 holdt soknepresten pastor

Kielland Bergwitz en kort, men utmerket preken. Det var festandakt i kirken kl. 6, hvor en stor del av menigheten var tilstede. Like etter andakten var det menighetsfest i festivitetslokalet på Rådhuset. (Vi har framdeles vårt foreningslokale bortleiet.) Det var første menighetsfest etter freden, og det var da ganske naturlig at festen var preget av gleden over friheten og takknemlighet mot dem der var med og kjempet for den og for sannhet og rett. Også vi i vår menighet kan være stolte av å ha blandt oss mennesker som har kjempet for den gode sak. Vår sokneprest ikke å forglemme. Etter maten — vi fikk en virkelig god bevertning som de elskverdige søstre hadde sørget for — holdt en del av de som har «vært med» små kåserier over sine opplevelser.

Lektor frk. Ellen Faaberg holdt på sin livfulle og originale måte et fengslende kåseri over sine opplevelser i utlendigheten. Til tross for den morsomme måten hun fortalte på skjønte vi godt at ikke alt alltid var så morsomt og at hjemlengslen nok ofte ikke var så langt borte. Hun sluttet med noen vakre ord som tolket hennes glede over hjemkomsten 17. mai.

Så talte skipsfører Reidar Nielsen om sine opplevelser på sjøen under krigen, kort og saklig på sjøfolks vis, uten på noen måte å fremheve seg selv eller å nevne de farer han hadde vært utsatt for. Det var meget interessant.

Soren skriver Løvland fortalte oss da en del fra siviladministrasjonens arbeid her i distriktet. Vi fikk her høre interessante ting, som de fleste av oss ikke tidligere hadde hørt noe om.

Så fortalte ing. C. Sørensen litt om de spennende og eventyrlige opplevelsene han hadde vært med på, hvorfor han da også ble «belønnet» med fengsel i Kristiansand og senere Grini-opphold til freden kom.

Soknepresten fortalte da litt om sitt arbeid for flyktningehjelpen som han helt tilfeldig kom opp i, at det ikke på noen måte var hans hensikt å drive noe politisk arbeid, men at han som forholdene lå an, måtte handle som han gjorde, hvilket vi alle er enige i. — Alle talerne høstet livlig bifall.

Vi fikk kaffe og kringle og de unge i menigheten underholdt med deklamasjon, sang og musikk. Særlig høstet Kåre Lyng stort bifall for sin utmerkede opplesning av Nordahl Griegs dikt. Frk. Boe rettet i korte, men varme ord en takk til pater Nootenbom fordi han ville ofre så mange dager av sin tid på vår menighet og takket ham på menighetens vegne for hans gode retrett-prekener. Pateren takket igjen og uttalte sin glede over å være vitne til den store tilslutning til feiringen av Kristi kongefest i kirken. Soknepresten avsluttet så festen med å takke de forskjellige, der hadde ydet deres bidrag til at festen ble så vellykket og vi avsluttet med «Gud signe vårt dyre fedreland» — men de som absolutt ikke ville gå fortsatte festen med morsomme leker og jubelen stod høyt i taket.

En strålende og minnerik fest. E. K. N.

Oslo. Ungdomsdagen Kristi kongefesten fikk sitt vakre strålende forløp, som vil bli nærmere referert i «Ignis». Festen om kvelden, ledet av M. U. L. og O. K. Y., ble som alle de av ungdommen arrangerte tilstelninger en opplevelse av rang ved sin fine og samtidig muntre

og friske tone som ble glimrende anslått i prologen, utmerket framført av numm. Bergwitz. Etterpå bød Berit Linvened velkommen i en velformet liten tale hvorpå Rolf Sand hyldet de tilstedeværende gjester med biskopen og presteskaper i spissen og ikke å forglemme den glødende Norgesvenn lord Ventry.

Under festen avsendtes følgende telegram til kongen: «Norsk katolsk ungdom samlet til den første ungdomsdag i fredstid sender Deres Majestet vårt løfte om troskap og hengivenhet.»

Et særlig innslag dannet den programpost som kaltes «Tysklandsfangene underholder». Øyvind Olafsen, Thoralf Taxt og Thorleif Aarestrup fortalte hver sine episoder fra sin fangetid — alle tre har vært «Nacht und Nebel»-fanger, og gjorde det med en blanding av tragisk alvor og overlegen humor som stilte opplevelsene i relieff. De høstet fortjent bifall.

Som vanlig holdt biskopen en intens og manende tale til den katolske ungdom, og kvelden sluttet som den var begynt: i beste stemning!

- og derute.

Den Hl. far har mottatt general Eisenhower og general Mark Clark, øverstkommanderende i Australia, i en privataudiens. Samtalen varte en halv time og var uoffisiell. Generalen uttalte etterpå at den hadde omhandlet europeiske problemer, men avsto ellers å gi nærmere opplysninger om den.

Erkebiskop Griffin av London har foretatt en lengere reise i Frankrike. Han har bl. a. besøkt Lisieux, hvortil han har mottatt en særlig innbydelse, skrevet av «den lille Terese»s søster, moder Agnes, før Pauline Martin. Hun er nå 83 år, men stadig i besittelse av sine fulle åndsevner. Vi skal senere fortelle mer om biskopens reise. Han har besøkt sine confratres i Paris, Brussel og Köln, Münster, Osnabrück, Aachen og Hildesheim i Paderhorn, mens han i München på besøk hos kardinal Faulhaber hat møtt de sydtyske biskoper.

Abbeden av Monte Cassino, mgr. Gregorio Diamere — titularbiskop av Constanza — er død i en alder av 80 år. Han had vært abbed for klostret i 36 år.

Pilgrimsferdene til Lourdes vil vel heller ikke i år bli arrangert som fellesreiser. Det skyldes i første rekke matsituasjonen, i det transportvansker gjør det umulig å tilføre byen det kvantum levnettsmidler som må til når dens innbyggerantall plutselig økes med mange tusen, selv om omegnen er en av Frankrikes fruktbaraste strekninger. De samme transportvansker gjør seg gjeldende overfor pilgrimmene. Før i tiden brakte mange og store ekstratog dem til stedet, men i år er alt jernbanemateriell så nedslitt at det ikke kan la seg gjøre å avse vogner til dette formål. Men selv om en altså har måttet ta seg fram på egen hånd har dog tilstrømmingen vært stor i den forløpne sommer. Under krigen forbød tyskerne alle valfarter dertil, dels fordi Lourdes ligger for nær den spanske grense og dels fordi det mens landet var bare delvis besatt var en skarp grense mellom Vichy-Frankrike og den okkuperte zonen.

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg.

Thronsen & Co. Boktrykkeri, Bernh. Getz gt. 3 - Oslo